

Kotimaisesta näkyvyydestä kansainvälisiin verkostoihin

Helsingin yliopiston kautta historian suosituin henkilöstökoulutustilaisuus kulkee nimellä ”Valmistaudu väitökseen”. Se on järjestetty kymmenen vuoden ajan, kahdesti vuodessa suomeksi ja kerran puolessatoista vuodessa englanniksi. Tilaisuuteen osallistuu vuosittain noin 400 henkeä. Luonteeltaan käytännönläheinen kurssi kestää vain puoli päivää. Sen aikana kerrotaan väittelemisen historiasta ja akateemisista symboleista, väitöksen osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista, väitöskirjan julkaisutavoista, karonkasta ja protokollasta sekä suurista tunteista. Tunteita käsittelevä esitys on ylivoimaisesti tilaisuuden suosituin ja kerää lähes poikkeuksetta palautteen parhaat kommentit. Se on vastaväitelleen puheenvuoro, jossa käydään läpi tuoreessa muistissa oleva tapahtuma aamusta iltaan, alkujännityksestä karonkkaan.

Minulla on ollut tilaisuus olla alusta saakka mukana kurssin kouluttajana. Olen kertonut väitöskirjan julkaisemisesta monista vaihtoehdoista. Olen tarkastellut asiaa tämän pääkirjoituksen otsikon mukaisesti osallistumisen, näkyvyyden ja verkottumisen näkökulmasta. Väitöskirja on nuoren tutkijan ”kisällinäyte”, mutta samalla myös hänen ensimmäisiä puheenvuorojaan siinä tieteellisessä diskurssissa, johon hän haluaa osallistua. Siten se on myös ensimmäinen askel kohti näkyvyyttä ja verkottumista niin suomalaisessa tiede-

yhteisössä kuin tieteen kansainvälisessäkin maailmassa.

Verkostojen rakentuminen alkaa tavallisesti näkyvyydestä omalla laitoksella. Lahjakkaimmat nuoret huomataan viimeistään pro gradu -vaiheessa, ja tätä yleensä seuraa opettajan varovainen tiedustelu mahdollisesta kiinnostuksesta tiedeuralle tai vaativiin asiantuntijatehtäviin akateemisen maailman ulkopuolella. Maisterivaiheen opiskelija huomataan usein vain omalla laitoksella, mutta väitöskirjan ja ensimmäiset artikkelit esimerkiksi *Terrassa* noteeraavat jo kollegat kautta Suomen. Tutkijanuraansa aloitteleva ”nuorempi kollega” tulee huomatuksi viimeistään esitelmöidessään Maantieteen päivillä. Kokemukseni mukaan nuorten esitykset ovat Maantieteen päivien jännittävinä ja mielenkiintoisinta kuultavaa, koska ne tarjoavat uusia ideoita ja tuoreita näkökulmia maantieteen laajaan kenttään.

Kansainvälisen näkyvyyden saavuttaminen oman alan tutkijoiden keskuudessa on vaativa ponnistus, joka edellyttää postereiden esittelemistä ja esitelmien pitämistä kansainvälisissä kongresseissa. Näissä tapahtumissa tutkijanalan kansainvälisen verkoston rakentuminen käynnistyy mitä luontevimmalla tavalla. Kansainväliset kongressit tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden tavata paitsi tunnettuja senioritutkijoita myös kaikkialta maailmasta tulevia nuoria tutkijoita, joista moni

muukin on ottamassa ensimmäisiä askeleitaan tieteen globaalissa maailmassa.

Ylivoimaisesti suurin vuosittainen maantieteilijätapaaminen on Yhdysvaltain Maantieteellisen Seuran (*Association of American Geographers, AAG*) kongressi. Siihen osallistuu tavallisesti 5000–7000 tieteentekijää kaikkialta maailmasta. Vajaan viikon kestävä kongressi tarjoaa valtavan määrän postereita ja esitelmiä noin 50 rinnakkaisen session voimalla. Perinteisesti maaliskuussa järjestettävässä kongressissa on ohjelmaa jokaiselle osallistujalle, olipa oma erikoisala mikä tahansa. Toiseksi suurin vuosittainen maantieteen alan yleiskongressi on Britannian Kuninkaallisen Maantieteellisen Seuran (*Royal Geographical Society with the Institute of British Geographers, RGS*) järjestämä kokoontuminen, joka kerää toistatuhatta osanottajaa kaikkialta maailmasta elo–syyskuun vaihteessa. Kumpaankin kongressiin voi osallistua, vaikka ei olisikaan seuran jäsen. Seurojen jäsenten osallistumismaksu on hie- man pienempi kuin muiden. Jäseneksi liittymistä kannattaa harkita, sillä jäsenetuihin kuuluvat maantieteen parhaat yleislehdet kotiin kannettui- na.

Kansainvälisen Maantieteen Unionin (*International Geographical Union, IGU*) tieteellinen toiminta on jo pitkään organisoitu tieteenalakomis-

sioiden kautta. Niitä on tällä hetkellä noin 40 ja ne vastaavat pitkälti AAG:n ja RGS:n niin kutsuttuja *speciality group* ja *study group* -ryhmiä. Kätevin tie kansainväliseen verkottumiseen kulkeekin IGU:n tieteenalakomissioiden kautta. Ilmainen jäsenyys tarjoaa väylän tavata oman erityisalan tutkijoita kaikkialla maailmassa ja kaikkialta maailmasta. Liittyminen komissioon sujuu vaivattomasti sähköpostitse. Esimerkiksi oman komissioni (terveysmaantiede) jokavuotinen tapaaminen kiertää Yhdysvaltojen, Britannian ja Manner-Euroopan välillä. Vaikka IGU:n komissio on tapahtuman muodollinen järjestäjä, käytännön vetovastuu on vuorovuosina AAG:n tai RGS:n *study group* -ryhmällä, tai jonkin Manner-Euroopan maan aktiiveilla. Käytännössä kaikkien kolmen järjestön tutki- jat tapaavat toisensa joka vuosi.

Vuosittain järjestetyt tapaamiset ovat hyödyllisiä ja kasvattavat nopeasti nuoren tutkijan kansainvälistä verkostoa. Toivon, että jokainen suomalainen väitöskirjan tekijä liittyisi erikoisalaansa vastaavaan IGU:n tieteenalakomissioon ja alkaisi rakentaa kansainvälistä verkostoaan tätäkin tietä. Se on hauskaa, hyödyllistä, tehokasta ja palkitsevaa.

MARKKU LÖYTÖNEN
*Geotieteiden ja maantieteen laitos,
Helsingin yliopisto*